

SAKSFRAMLEGG

Saksnr	Utvalg	Møtedato
	Utvalg for oppvekst og utdanning	
	Kommunestyret	

BOSETTING FRA MORIALEIREN

Kommunedirektørens innstilling

Kommunestyret tar saken til orientering.

Sakens bakgrunn og innhold

Følgende Interpellasjon ble fremmet i Ørland kommunestyre 30.april 2020

Interpellasjon: Evakuer barna fra Moria nå

Interpellasjon: Evakuer barna fra Moria nå
Situasjonen i Moria er uholdbar, kritisk og prekær. Fra å være et transittland videre inn i Europa, har Hellas blitt et varig bosted for titusenvs av flyktninger. 20 000 mennesker bor i dag i en leir som er bygget for 3 000, og antallet øker. Flyktninger har over lengre perioder levd i svært kummerlige kår i de greske leirene. Leirene på de greske øyene er overbelastet og har ikke kapasitet til å ta imot nye store grupper flyktninger. Dagens situasjon på grensen mellom Hellas og Tyrkia er nok et bevis på at den internasjonale flyktningpolitikken ikke er bærekraftig. Konsekvensen er daglige brudd på flyktningers menneskerettigheter, og ikke minst brudd på menneskers rett til å søke asyl. Flyktningkonvensjonen, Tyrkia-EU-avtalen og Dublinavtalen har gjort at Hellas har endt opp alene med ansvaret, mens alle andre europeiske land står handlingslammet tilbake og ser på.

Regjeringen i Hellas har bedt EU-landene ta i mot 3 000 barn uten omsorgspersoner. Så langt har kun Frankrike, Tyskland, Luxemburg og Finland sagt ja til å evakuere barn. Ørland kommune mener at det er på tide at Norge iverksetter hastetiltak.

I nærområdene må det tas umiddelbare grep for å sikre grunnleggende menneskerettigheter, vann og sanitærforhold og verdige levekår. I tillegg må Norge ta imot flere kvoteflyktninger. Hensynet til barnets beste tilsier at særlig enslige mindreårige må prioriteres. Derfor må også Ørland kommune ta sin del av ansvaret, og slutte seg til oppropet "Solidarity cities" initiert av ordføreren i Athen for å få byer og kommuner til å samarbeide om å håndtere flyktningkrisen i Moria-leiren på Lesbos. Kommunen krever at Norge er en pådriver for at menneskerettighetene overholdes i europeiske flyktningleirer, og at barns grunnleggende behov blir ivarettatt.

Vedtak:

- Ørland kommune slutter seg til "Solidarity cities" initiert av ordføreren i Athen
- Kommunestyret ber kommunedirektøren fremmer en sak med anmodning om antall barn kommunen kan ta imot
- Ørland kommune krever at Norge bidrar til nærområdene gjennom hastetiltak som sikrer vann, sanitærforhold og grunnleggende menneskerettigheter
- Ørland kommune ber om at Norge bidrar med sikkerhetstiltak i Moria-leiren
- Ørland kommune ber om at Norge gir ekstraordinært støtte til de norske frivillige organisasjonene i Moria-leiren

Vurdering

Administrasjonen vurderer at det første punktet og de tre siste punktene i interpellasjonen må håndteres politisk gjennom politisk arbeid.

Denne saken vil omhandle punkt to, der "kommunestyret ber kommunedirektøren fremme en sak med anmodning om antall barn kommunen kan ta imot".

Administrasjonen vil først beskrive hvordan dagens ordning er for utvelgelse og mottak av overføringsflyktninger som kommer til Ørland kommune.

Overføringsflyktninger

Overføringsflyktning er flyktninger som bosettes i Norge direkte fra utlandet, etter avtale med FNs høykommissær for flyktninger. De skal bosettes innen seks måneder etter at de har fått innvilget innreisetilatelse.

Det er Stortinget som avgjør hvor mange overføringsflyktninger Norge skal ta imot hvert år. Justisdepartementet bestemmer hvilke land flyktingene skal hentes fra, og hvilke grupper som skal prioriteres ved uttak.

UDI innvilger opphold

Overføringsflyktninger har allerede blitt definert som mennesker med beskyttelsesbehov av UNHCR, og det er UNHCR som fremmer søknadene for overføringsflyktingene.

Utlendingsdirektoratet (UDI) vurderer dermed ikke hvorvidt de trenger beskyttelse, men det er like fullt UDI som bestemmer hvilke av disse flyktingene som får komme til Norge.

Dette skjer ved at en uttakskommisjon bestående av UDI og IMDi reiser til landene flyktingene befinner seg i for å intervju dem. Hvis UDI innvilger søknaden, får søkeren en innreise- og oppholdstillatelse. Uttaket kan også foregå ved at UDI vurderer flyktingene enkeltvis på bakgrunn av en skriftlig henvendelse fra UNHCR.

Erfarne kommuner får forespørsel om bosetting

IMDi tildeler overføringsflyktingene bosettingskommune før de kommer til landet. De skal bare unntaksvis innkvarteres på asylmottak i påvente av bosetting.

Som regel bosetter IMDi overføringsflyktingene i kommuner som har en viss erfaring med bosetting av denne gruppen. Dette fordi overføringsflyktninger vanligvis vil ha større behov

for oppfølging enn flyktninger som kommer fra mottak i Norge. I tillegg må kommunen være i stand til å raskt finne bolig.

IOM arrangerer reise til Norge

Når en kommune har sagt ja til å ta imot den enkelte flyktning, arrangerer IOM (International Organization for Migration) reisen til Norge for dem.

Tidligere vurderinger

Kommunestyret har vedtatt at Ørland kommune skal bosette 15 flyktninger, men kommunen fikk en justert anmodning 2/9-20 der dette tallet ble redusert til 10. På grunn av Covid19 situasjonen og stans i innreise for overføringsflyktninger er nasjonale prognoser knyttet til behov for bosettingsplasser blitt redusert.

IMDi koordinerer bosettingsarbeidet med flyktninger i Norge og administrer integreringstilskuddet for bosettingskommuner.

Administrasjonene har vært i kontakt med fylkesmannen som igjen har vært i kontakt med fylkeskommunen, samt at vi har vært i dialog med bosettingsansvarlig saksbehandler på IMDi vedrørende bosetting fra Moria-leiren. Svarene vi får i forbindelse om bosetting fra Moria-leiren er at bosetting vil skje etter antallet som regjeringen bestemmer, per i dag 50 asylsøkere fra Moria som har mulighet for å få opphold i Norge. Disse blir primært barnefamilier. Slik som tallet er i dag er det snakk om 6-8 barnefamilier, disse vil følge asylprosess i Norge. Om regjeringen går med på å hente flyktninger fra Moria, blir det tildeling etter bosettingskriterier slik som ved ordinære bosettinger. Ordinære bosettinger finansieres gjennom statlige integreringstilskudd som tildeles ut fra antallet som bosettes. Dagens tilskuddsordning er spesiell for mindreårige da deler av tilskuddet ikke har den ordinære begrensingen på fem år.

Spesielt for enslige mindreårige:

- Betegnelsen "enslige mindreårige" brukes om alle barn og unge under 18 år som kommer til landet uten foreldre eller andre voksne med foreldreansvar i Norge.
- Kommuner som bosetter enslige mindreårige flyktninger, mottar et tilskudd i tillegg til det ordinære integreringstilskuddet til og med året personen fyller 20 år. Kommunen må søke om tilskuddet så fort barnet/ungdommen er bosatt i kommunen.
- Tilskuddet skal dekke aktiviteter og tiltak som bidrar til at enslige mindreårige flyktninger bosettes så raskt som mulig og får et godt bo- og omsorgstilbud.

Dagens integreringstilskudd er på 1 196 000,- per år til det året barnet fyller 16 år. Deretter får kommunen 750 950,- per år fram til barnet er 20 år. I tillegg får kommunen det ordinære integreringstilskuddet på 187 000,- det første året, 246 000 det andre året, 174 000 det tredje, 86 000 det fjerde året og 72 000 det femte og siste året.

Det vil være en stor usikkerhet knyttet til hvilke behov disse barna vil ha for spesiell oppfølging knyttet til de opplevelsene de har hatt. Det er derfor vanskelig å beregne de økonomiske kostnadene.

Dette betyr at det også vil være utfordrende å beregne hvilket behov det vil være knyttet til helse, barnehage og skole for disse barna. Kommunen har kapasitet i barnehage og skole, men en stor økning over kort tid vil gi problemer med å rekruttere fagpersoner.

Det er av stor betydning hvilket alderstrinn det er på de enslige mindreårige som eventuelt blir presentert for kommunen. Er det spebarn, barnehagebarn, skolebarn eller ungdommer i videregående alder? Selv om man forutsetter at man følger ordinære tilskuddsordninger må omsorgs- og boligforhold klargjøres. Alle tjenester i kommunen vil bli berørt så det vil være behov for forberedelser og styrking av tjenester innenfor legetjeneste, helsestasjon, psykisk helse, tekniske tjenester, barnehage, skole og barnevern med flere.

Om man velger å forberede/ ruste opp til eventuell bosetting før man får anmodning om bosetting fra IMDI og det viser seg i ettertid det ikke er behov for bosetting i vår kommune vil påløpte kostnader måtte dekkes av det ordinære kommunebudsjettet.

Administrasjonen forutsetter i det videre at bosettingen finansieres etter dagens ordning. Hvis det ikke følger finansiering med barna må administrasjonen komme tilbake med en utredning i forhold til økonomiske omdisponeringer av kommunens budsjett. Dette for at det skal være mulig å gjennomføre en bosetting i Ørland kommune.

Hvordan kan et eventuelt mottak av et antall barn uten omsorgspersoner organiseres?

Man kan opprette ett eller flere bofelleskap med ansatte i kommunen som omsorgspersoner. Dette vil måtte være et heldøgns-bemannet tiltak. Dette tiltaket er ikke ideelt i forhold til barns beste, men kan være godt sammenlignet med dagens situasjon for barna. Tilbudet kan beregnes som en institusjonsplass i barnevernet.

Kostnader i institusjon

En institusjonsplass i barnevernet kostet i snitt 10 576,- per døgn (Statlig) og 7 946,- per døgn (Private) i 2015 (Bufdir 2015). Vektet snitt i kostnader for et barn i institusjon er 9 052,- per døgn, noe som gir en årlig kostnad på 3,3 millioner. Dette inkluderer mange barn på enetiltak, så en kan regne en klart lavere kostnad enn dette.

https://bibliotek.bufdir.no/BUF/101/Samfunnsokonomisk_analyse_av_hjelpetiltak_fra_barnevernet.pdf

Gitt at man kan bemanne med 3 x 8 timer vakter i en ukes turnus vil det koste ca. 4 millioner med et døgntilbud/bofellesskap. Hvis dette kan håndtere 4 barn vil kostnadene kunne dekkes av tilskuddet fra staten. Det er grunn til å tro at flere av barna fra Moria-leiren vil ha behov for sterk oppfølging, kanskje også enetiltak.

Alternativet er at barn plasseres hjemme hos familier i kommunen etter modell av dagens fosterhjemsplasseringer. Dette tiltaket vil kunne være bra for barna, og vil være et bærekraftig tiltak som vil gi barna det beste utgangspunktet for et godt liv. Det vil helt klart bli vanskelig å

skaffe det antallet fosterhjem det kan bli snakk om, da det allerede i dag er mangel på fosterhjem.

Administrasjonens vurdering

Saksutredningen viser kompleksiteten det ligger i å vurdere barnas behov, kostnader for å dekke behovene og beregne inntekter i forbindelse med mottak av enslige mindreårige flyktninger.

Kommunestyret har allerede konkludert på hvor mange barn Ørland kommune kan ta imot.

Administrasjonen vil komme tilbake til kommunestyret med behovsanalyser, kostnadsberegninger og eventuelle forslag til salderinger, dersom IMDi ønsker å tildele Ørland kommune flere overføringsflyktninger enn opprinnelig vedtatt.